

4e zondag van Pasen - De Goede Herder.

Het is één van de oerbeelden geworden van Jezus in de christelijke geloofstraditie. Elk jaar wordt deze derde zondag na Pasen er naar genoemd: zondag van de Goede Herder. Met natuurlijk deze lezing uit het evangelie van Johannes, als Jezus zegt: 'Ik ben de goede herder.' En de lezing uit Psalm 23, van ooit koning David: 'De Heer is mijn herder. Het ontbreekt mij aan niets.'

Een herder in die tijd in het Midden-Oosten moest met zijn kudde heel wat kilometers afleggen om een klein beetje gras te vinden in die woestijnachtige streken. Onderweg moest je je schapen goed bij elkaar houden, want een schaap dat afdwaalt overleeft het niet.

Maar dat niet alleen. Tegen roofdieren had je als herder niet veel meer dan je stok en je staf, ook 's nachts. Soms was de situatie zo gevaarlijk, dat je geen kans kreeg om te slapen. Dan moest je maar een andere herder zien te vinden om voor elkaar te waken. De kuddes raakten dan wel door elkaar, maar dat was geen probleem. Je kent je schapen. Sterker nog: de schapen kennen jou. Ze hoeven je stem maar te horen en ze gaan weer met je mee.

Daarover gaat het in Psalm 23. We kennen van David de verhalen dat hij door die woestijngebieden trekt. Soms als herder. Maar soms ook volstrekt alleen, op de vlucht, zijn leven onzeker. Hoe eenzaam hij zich dan ook voelt, er blijft bij hem een diep vertrouwen dat hij toch niet alleen gaat. Dat God met

hem mee gaat, zoals een herder meegaat met zijn schapen. En die zorg om hem heeft. Want zo luidt de naam van God: 'Ik zal er zijn. Altijd ben ik aanwezig'.

Daarover gaat het in de psalm en daarover gaat het ook in Johannes 10, als Jezus zegt: 'Ik ben de goede herder.' Met, als je goed luistert, daarin diezelfde Godsnaam: 'Ik, de goede herder, ben er.' En ik ken mijn schapen en de schapen kennen mij. Alleen al aan de stem...

'Ik ben de goede herder', zegt Jezus. Ik ben gekomen om mijn schapen, om mensen, het leven te geven in al zijn volheid. En daarmee zegt Jezus: let op de mensen om je heen. Let op de mensen die met mooie praatjes bij je proberen binnen te dringen. Maar die er ondertussen alleen maar zelf beter van willen worden. Die uit zijn op alleen maar eigenbelang, niets ontziend. Roof en moord.

Houd ze in de gaten, zegt Hij, mensen met mooie praatjes. Kijk wat ze doen. Ze hebben veel macht, veel in de melk te brokkelen. Maar geven ze daarmee anderen levenskansen? Dat is maar de vraag. Of nemen ze juist anderen hun levenskansen af?

Een vraag niet alleen toen, 2000 jaar geleden. Maar ook een vraag voor mensen nu. Een vraag voor mensen met een cruciale positie in de samenleving, bijvoorbeeld voor politici in Den Haag. Maar tegelijk een vraag voor ons allemaal, met al onze mogelijkheden en onze middelen – en dat zijn er toch heel veel. Dragen wij zorg voor levenskansen van anderen? Bieden wij die elkaar, gunnen wij die elkaar?

In de grote wereldpolitiek en wereldeconomie is dat een vraag. Onze belangen die daarin een rol spelen. Maar ook in ons eigen huis, in ons werk, op school, de relaties waarin wij staan: . Steeds kunnen we ons de vraag stellen: zijn wij als herders voor elkaar, die anderen levensruimte bieden? Of ontnemen wij anderen die levensruimte juist? Zijn wij als rovers? Rovers langs de achterdeur, die het achter de ellebogen hebben.

Kijk wat er met mensen gebeurt:
mensen raken gewond, sluiten zich gekwetst af,
vluchten weg en worden vreemden voor elkaar.

Slechte herders en leiders maken mensen kapot.
Ze durven bijna niemand meer te vertrouwen,
zelfs God niet meer.

En als mensen teveel ervaringen hebben opgedaan met dieven en rovers, met mensen die iets van hen willen, dan verdwijnt het vertrouwen in het goede, in het leven, in anderen, in de kerk. Mensen zijn bang en durven bijna niet meer in een goede toekomst te geloven.

Maar de goede Herder legt zich daar niet bij neer.

De Goede Herder zegt:

Ik ben gekomen om hun het leven te geven.

Want: niemand van ons leeft voor zichzelf. Wij leven van wat wij elkaar kunnen geven. Zonder de aandacht, de zorg, de liefde van de ander die belang stelt in mijn leven ben ik niets.

En de ander kan niet leven zonder dat ik belang stel in hem of haar.

Wij hebben elkaar nodig en dat is niet alleen maar een mooie en nobele gedachte over het leven, dat is ook geen moralistisch gepraat, maar dat is de basis van alles.

Die basis is het die Jezus ons heeft willen leren, de toegang tot het leven. We hebben elkaar nodig.

Het lijkt een open deur, maar vaak zit hij dicht.

Daarom zegt Jezus misschien wel in dit evangeliegedeelte óók over zichzelf: 'Ik ben de deur. Wat bedoelt Jezus daarmee?

Wat wil Hij daarmee over zichzelf zeggen?

Een deur is de grens tussen binnen en buiten. Als een deur dicht is sluit hij een ruimte af en beschermt daardoor de mensen of dieren die binnen zijn. De deur is daardoor het belangrijkste deel van een huis.

Zoals wij zeggen dat we voor een dichte deur kwamen, als we niemand aantreffen. Maar een deur kan ook opengaan, zodat er licht binnenstroomt en mensen met elkaar in contact kunnen komen. Want, zeggen we tegen goede vrienden: de deur staat altijd open. Je bent welkom in mijn huis, in mijn leven.

Als de herder door de deur bij de schapen binnenkomt roept hij ze bij hun naam en leidt ze naar buiten. Want het is niet Gods bedoeling dat mensen alleen een veilige plek hebben om te schuilen, om er even niet te zijn, even niet alle verantwoordelijkheid hoeven te dragen.

Maar het is Gods bedoeling óók dat mensen, geborgen en gesteund, de kracht en de durf vinden om eruit te gaan: anderen tegemoet.

Jezus leefde vanuit het vaste vertrouwen dat zijn leven de moeite waard was, dat de zorg, de liefde van God naar Hem uitging.

En het is die zorg en die liefde die Hij uitstraalde naar anderen.

Hij gaf van wat hij ontvangen had.

Wat moeten we er nu concreet mee?

Het begint er misschien wel mee door ons af te vragen in hoeverre we als een slechte herder/rover zijn of als goede herder willen zijn?

Nu vermoed ik dat de meesten van u geen dieven en rovers zijn in de zin dat u in het donker een huis zou binnenvallen op zoek naar kostbare spullen, - maar vrijwel iedereen is meer dan eens een 'nette dief', iemand die allereerst aan eigen gevoelens denkt, eigen wensen en voordeel en dat van anderen vergeet.

Als die anderen vitaal en sterk zijn dan zullen ze wel voor zichzelf opkomen. Maar als die anderen als schapen zijn voor wie wij moeten zorgen en we verwaarlozen dan hun belang ...

En hoe vaak gebeurt dat niet?

En dat gebeurt te vaak: denk alleen maar aan de kinderen van asielzoekers, die nauwelijks een kans van leven hebben, hier in ons land. Aan mensen, afhankelijk van voedselbank, aan mensen van wie veel, teveel gevraagd wordt.

En hoe kunnen we dan goede herder worden?

Jezus is in de manier waarop Hij herder is geweest een voorbeeld.

Van Hem kunnen wij leren en het navolgen. Eigenlijk is het een kwestie van aan de gang gaan.

Ontdekken, aan de ene kant, waar je zelf als dief en rover over de muur klimt, en aan de andere kant hoe je zelf goede herder kunt zijn: wat je te geven hebt, ontdekken hoe het is om minder hard te worden, meer open staan naar anderen, minder wantrouwend zijn.

Jezus ging voor een open samenleving, zorg voor elkaar en een toekomst die je deelt met elkaar.

Het volgen van de goede herder is niet: 'zullen we schaapje spelen en veilig bij elkaar gaan zitten?'

Het is 'laten we herder zijn in deze wijde wereld.'

Het is kijken naar het beeld van dé Herder en bedenken: 'zo zou ik ook willen zijn'.

'Ik ben de goede herder', zegt Jezus. Ik ben gekomen om mensen het leven te geven in al zijn volheid. Om voor mensen een deur te zijn waardoor zij echte levenskansen krijgen. Niet een deur die tegenhoudt en die opsluit. Maar een deur waardoor je naar binnen kunt lopen en weer naar buiten. Waar je doorheen kunt gaan om echte weidegrond te vinden en kunt groeien en bloeien.

En daarmee komen we weer terug in die groene weide van Psalm 23. Met haar overvloed aan voedsel voor iedereen. En rust, en veiligheid, en vrede. Alles wat je zoekt. Alles wat je nodig hebt in overvloed.

Toch lijkt de stemming in Psalm 23 opeens om te slaan. Er worden vijanden genoemd. Vijanden die je leven kapot maken. Het gaat over angst die een mens onzeker maakt. Kan ik dat

wel? Durf ik dat wel? Maar ook over angst die nog veel verder gaat.

Als het in deze psalm gaat over een vijand, dan gaat het over een echte vijand. En om echte angst daarvoor: doodsangst. Angst voor het gaan door een diep dal. Het diepe dal van de schaduw van de dood.

Niet voor niets wordt deze psalm al duizenden jaren gelezen en herlezen. Mensen van alle tijden herkennen zich daarin. In die angst voor dat diepe, donkere dal van de schaduw van de nietsontziende dood.

De dichter Huub Oosterhuis vertelde in een interview hoe Prins Claus kort voor zijn overlijden hem daarmee confronteerde, toen zij samen Psalm 23 lazen in een nieuwe vertaling die Oosterhuis had gemaakt: “Moet ik gaan door het dal van de dood”, las hij voor, “ik zal niet bang zijn, want U (Heer) bent bij me.” “Maar ik ben wel bang“, had prins Claus toen gezegd. “Ik ben wel bang.” “Natuurlijk was hij bang”, zegt Huub Oosterhuis in het interview. Wie is er niet bang in het dal van de dood? Daarom maakte hij een andere vertaling: “Moet ik de afgrond in, de doodsvallei, ik zal bang zijn..., (maar) bent U (Heer) naast mij, ik zal niet doodgaan van angst.” “Ik zal bang zijn, maar bent U naast mij Heer, dan zal ik niet doodgaan van angst.”

Daarom vieren we elk jaar deze zondag van de Goede Herder, kort na Pasen, vanwege dat vertrouwen, hoe aarzelend ook gezegd.

Dat God de altijd Aanwezige wil zijn voor mensen, als een
Goede Herder. Dat dat voor ons genoeg zal zijn.

GENOEG

“Dan was jij de herder
En ik was het schaap”

Jij zoekt voor mij
Groen grazig gras.
Ik voel me vrij
Speel zonder jas.

En als ik blaas,
Begrijp jij mij.
Loop ik op straat,
Ben jij er bij.

In diepe nacht
Maak jij het licht.
Jij houdt de wacht,
Jij blijft in zicht.

Als ik jou heb,
Heb ik genoeg.

Erik Idema